

MĚSTO ČESKÁ TŘEBOVÁ

KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA ČESKÁ TŘEBOVÁ NA ROK 2021–2024

OBSAH

1 Úvod.....	4
2 Struktura prevence kriminality.....	6
2.1 Sociální prevence	6
2.2 Situační prevence	6
2.3 Prevence viktimitnosti a pomoc obětem trestných činů.....	6
2.4 Úrovně preventivních aktivit.....	6
3 Související analýzy.....	8
3.1 Bezpečnostní analýza	8
3.1.1 Kriminalita	8
3.1.2 Veřejný pořádek	10
3.1.3 Doprava a nehodovost.....	12
3.2 Sociálně demografická analýza.....	13
3.3 Institucionální analýza.....	18
3.3.1 Školy.....	18
3.3.2 Školská zařízení.....	19
4 Závěr.....	21

Seznam tabulek

Tabulka 1: Kriminalita – meziroční srovnání	8
Tabulka 2: Kriminalita – index na 10 tisíc obyvatel	8
Tabulka 3: Majetková kriminalita – meziroční srovnání	8
Tabulka 4: Pachatelé dle věku.....	9
Tabulka 5: Oběti dle věku	9
Tabulka 6: Přestupky – meziroční srovnání	10
Tabulka 7: Sociálně demografický vývoj v letech 2010–2019	14
Tabulka 8: Věková struktura obyvatel v České Třebové ke dni 01.01.2020	15
Tabulka 9: Meziroční srovnání míry nezaměstnanosti 2015–2019 pro město Česká Třebová	15
Tabulka 10: Vyplacené dávky hmotné nouze v letech 2015 a 2019	15
Tabulka 11: Vyplacené dávky státní sociální podpory v letech 2015 a 2019	15
Tabulka 12: Složení obyvatelstva města Česká Třebová podle státního občanství	16
Tabulka 13: Osoby ohrožené sociálním vyloučením v lokalitě Borek v České Třebové – počet intervencí Naděje včetně časové náročnosti.....	17
Tabulka 14: Organizace pracující s dětmi a mládeží a s osobami ohroženými sociálním vyloučením v České Třebové.....	20

1 Úvod

Koncepce prevence kriminality Města Česká Třebová na léta 2021 až 2024 (dále jen Koncepce) navazuje na Koncepci prevence kriminality na léta 2016 až 2020 a byla zpracována v návaznosti na Strategii prevence kriminality České republiky na léta 2016 až 2020, která byla schválena usnesením vlády České republiky č. 66/2016.

Preventivní politika představuje ofenzivní strategii kontroly kriminality, jež spoléhá na nerepresivní prostředky. Zabývá se eliminací sociálně patologických jevů a snižováním motivů a příležitostí k páčání trestných činů. Okruh subjektů preventivní politiky zahrnuje mimo orgány činné v trestním řízení – systém justice, policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství (které ovšem nehrají hlavní roli), i další instituce – např. nerepresivní orgány veřejné správy, zájmová sdružení občanů, církve, podnikatelské subjekty a jednotlivé občany.

Preventivní opatření se provádějí na celostátní, regionální a místní úrovni. Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty směřující k předcházení páčání kriminality a snižování obav z ní. Patří sem opatření, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků, ať již prostřednictvím omezení kriminogenních příležitostí, nebo působením na potencionální pachatele a oběti trestných činů. Jedná se o opatření sociální prevence, situační prevence, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností a pomoci obětem trestných činů.

Prevence kriminality jsou veškerá opatření ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality.

Koncepce popisuje místní specifika v oblasti prevence kriminality, a to s využitím dat o kriminalitě, nezaměstnanosti a počtu vyplacených sociálních dávek. Podkladem pro zpracování Koncepce jsou také údaje o sociálně vyloučené lokalitě.

Město Česká Třebová s počtem obyvatel do 25 tisíc bylo zařazeno do Programu prevence kriminality na místní úrovni. V rámci tohoto programu byly realizovány ve městě Česká Třebová projekty v oblasti prevence kriminality na místní úrovni.

V roce 2004 byla jmenována pracovní skupina prevence kriminality, jejímiž členy jsou zástupci městského úřadu – vedení města, manažer prevence kriminality, vedoucí sociálního odboru, zástupce školského odboru, zástupci školských zařízení, Policie ČR. Tato skupina se podílela

na tvorbě koncepce prevence kriminality na léta 2016 až 2020, která vychází z bezpečnostní analýzy města. Součástí bezpečnostní analýzy je sociálně demografická analýza a institucionální analýza. Koncepce prevence kriminality Města Česká Třebová na léta 2021 až 2024 je v souladu se Strategickým plánem Města Česká Třebová.

Pracovní skupina se scházela a bude se i nadále scházet minimálně jedenkrát do roka, a to zejména pro tvorbu a vyhodnocení městských programů prevence kriminality pro jednotlivá léta.

Na základě analýzy stavu veřejného pořádku a bezpečnosti na území města a úkolů stanovených Strategii jsou určeny priority pro dané období, zaměřené na nejčastější druhy trestné činnosti a cílové skupiny obyvatel, nejvíce ohrožené i zasažené páčáním trestné činnosti, ale i negativními protispolečenskými jevy. V úvahu byly brány skutečnosti, které lze na úrovni města prostředky prevence kriminality ovlivnit.

Úkolem Města Česká Třebová je realizovat účinný systém prevence kriminality v rámci své působnosti a do této oblasti se snažit zapojit celou občanskou společnost, místní samosprávu a v neposlední řadě státní i nestátní subjekty.

Cílem realizace Koncepce bude snížení výskytu kriminálního chování a rizikových faktorů, zvýšení bezpečí na veřejných místech, finanční podpora efektivních aktivit a projektů prevence kriminality.

Priorita v oblasti sociální prevence bude zaměřena na problematiku ohrožených dětí a jejich rodin. Pozornost bude věnována obětem trestných činů. Nově bude zaměřena pozornost na prevenci ve virtuální komunikaci, a to zejména ve vztahu k dětem a mladistvým a na problematiku předlužování a s tím souvisejících rizik.

2 Struktura prevence kriminality

2.1 Sociální prevence

Představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců – objektů preventivního působení.

2.2 Situační prevence

Staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Neefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce, v rámci kompetencí vymezených ministerstvem vnitra i Policie ČR.

2.3 Prevence viktimitnosti a pomoc obětem trestných činů

Je založena na konceptech bezpečného chování diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

2.4 Úrovně preventivních aktivit

Primární prevencí rozumíme předcházení zločinu na základě přesvědčivé kulturní, hospodářské, dopravní a sociální politiky, cíleným ovlivňováním situace a příčin zločinnosti. Tímto způsobem se mají vytvořit potřebné předpoklady a optimální podmínky, aby se vytvářela úspěšná socializace podle odpovídajících představ společnosti. Jako relevantní oblasti primární prevence platí např. výchova a socializace, bydlení a práce, volný čas a oddech, a to před spácháním zločinu. Primární prevence má poskytnout jednotlivcům sociální kompetence k produktivnímu zvládnutí konfliktů, je tedy spíše proaktivním než reaktivním chováním. Primární prevence se zaměřuje na kořeny delikvence, na hlubší příčiny kriminálního jednání.

Primární prevence zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na širší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování dětí a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovních využití). Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.

Sekundární prevence naproti tomu nalézá své těžiště v trestní politice a jejím praktickém prosazení, především včasné poznání kriminogenních podmínek a jejich ovlivnění. Sekundární prevence se zaměřuje a konkrétní rizikové jedince a skupiny obyvatelstva s vymezením podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. Usiluje o odvrácení od kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovatelného chování. Sekundární prevence se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na rizikové jevy (např. drogové a alkoholické závislosti, záškoláctví, gamblerství, vandalismus, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací.

Terciární prevence se vztahuje především na trestněprávní a policejní boj s recidivou, v každém případě už předpokládá spáchání trestného činu a má zabránit dalším. Terciální prevence představuje resocializační a reintegrační opatření směřující k těm, kteří se již protiprávního jednání dopustili, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se staly oběťmi trestných činů. Terciální prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení apod.). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.

3 Související analýzy

3.1 Bezpečnostní analýza

Česká Třebová jako město územně spadá do působnosti Obvodního oddělení Policie ČR v České Třebové. Všechna tabulková místa jsou obsazena, slouží zde 20 policistů a jedná se tedy o oddělení 3. typu. Území, na kterém vykonávají službu, je na jedné straně ohraničeno obcemi Dlouhá Třebová až Trpík (západ – východ), na straně druhé obcí Sloupnice až Skuhrov (jih – sever). Rozlohou se jedná cca o 180 km čtverečných, na kterých žije cca 22.450 obyvatel.

Statistické výstupy pro analýzu kriminality na území města Česká Třebová jsou podle zadání metodiky plánu prevence kriminality obce vypracovány a následně v textu členěny na následující oblasti: celková kriminalita (zločiny i přečiny), skladba kriminality, pachatelé a oběti kriminálních deliktů. Data poskytl Krajské ředitelství Policie Pardubického kraje, Územní odbor Ústí nad Orlicí a jedná se o nápad trestné činnosti na území města Česká Třebová.

3.1.1 Kriminalita

Kriminalita (zločiny i přečiny)

Tabulka 1: Kriminalita – meziroční srovnání

Rok	Celkem	Násilná	Mravnostní	Majetková
2018	186	9	1	46
2019	224	20	1	81
Srovnání	+ 38 / +16,96 %	+ 11 / + 55 %	0 / 0 %	- 35 / - 43,2 %

Tabulka 2: Kriminalita – index na 10 tisíc obyvatel

Rok	Počet obyvatel	Index na 10 tisíc obyvatel
2018	15 459	120
2019	15 318	146

Majetková kriminalita – krádeže

Tabulka 3: Majetková kriminalita – meziroční srovnání

Rok	2018	2019	Změna 2018–2019
Krádeže vloupáním	7	21	+ 66,6 %
Krádeže prosté	27	35	+ 22,8 %
Krádeže ostatní	64	76	+ 15,7 %

Největší podíl na celkovém nápadu trestné činnosti v České Třebové má majetková kriminalita. U krádeží prostých byly evidovány nejčastěji krádeže kabelek a peněženek v obchodech a nákupních centrech, ale vzhledem k železničnímu uzlu i krádeže ve vlacích. U krádeží

spáchaných vloupáním se nejčastěji jednalo o vloupání do sklepních prostor panelových domů, bytů a rodinných domků s cílem odcizit jízdní kola, peníze, šperky. Dále se jednalo o krádeže pohonných hmot ze zaparkovaných vozidel a pracovních strojů. Následují trestné činy poškozování cizí věci, včetně tzv. sprejerství, v lokalitách se sídlištní zástavbou (Křib, Trávník, Lhotka, Borek a Jelenice) pak krádeže věcí ze zaparkovaných vozidel. Zbývající, tzv. ostatní majetkové TČ, jsou tvořeny trestnými činy – podvod, zpronevěra, zatajení věci, poškozování a neoprávněné užívání cizí věci.

Výrazně preventivní funkci naplňuje pult centralizované ochrany, který městská policie provozuje více než 20 let a který je určen především ke střežení majetku Města Česká Třebová. V současné době je na pult připojeno více než 100 elektronických zabezpečovacích systémů, které střeží budovy v majetku města (školy, školky, budovy městského úřadu, muzea, městské knihovny, kulturního centra, dopravního terminálu apod.), dále pak majetek společností s majetkovou účastí města (Teza, s.r.o., Eko Bi s.r.o., Vodárenská společnost s.r.o.). Za dobu existence PCO vždy dokázali strážníci účinně zasáhnout v případech pokusů o narušení objektů vloupáním a minimalizovali tak škody způsobené městu.

Pachatelé

Tabulka 4: Pachatelé dle věku

Rok	Věk 0–14 let	15–18 let	18 a více let	Recidivisté
2018	0	3	111	57
2019	0	2	133	68

Z hlediska pachatelů trestných činů má velký negativní vliv skutečnost, že Česká Třebová je tranzitním městem pro železniční přepravu, dochází zde k velké migraci lidí, což nepochybně přispívá ke zvýšení kriminality ve městě. Negativně se to naopak projevuje v objasněnosti TČ, protože řada pachatelů není místních, ale městem pouze projíždí.

Oběti

Tabulka 5: Oběti dle věku

Rok	Děti (0–18 let)	Ženy	Osoby starší 65 let
2018	27	51	16
2019	26	78	29

Policie České republiky statisticky neviduje oběti trestné činnosti, výše uvedená čísla jsou počty spisů, kde se nejméně jedna osoba této kategorie vyskytuje v postavení „poškozený – oběť“.

I nadále je nutné pokračovat v koncepční práci v oblasti prevence kriminality především u dětí a mládeže zajišťované jak Policií ČR a městskou policií – besedy, přednášky, dopravní soutěže, informační akce, tak i jinými organizacemi, které se věnují práci s touto věkovou skupinou.

3.1.2 Veřejný pořádek

Městská policie Česká Třebová působí ve městě od roku 1992 v počtu 16 strážníků. Na základě výběrového řízení bude početní stav strážníků od 1. listopadu doplněn na počet 17 strážníků. Městská policie zajišťuje veřejný pořádek nejen na území města Česká Třebová, ale i přilehlých částí města, jako je Skuhrov, Kozlov a Svinná. Služba je vykonávána v nepřetržitém 24hodinovém provozu se zajištěním stále služby městské policie v budově městského úřadu.

Statistická data pro oblast přestupků jsou souhrnem dat všech zúčastněných subjektů, v jejichž kompetenci je řízení o jednotlivých druzích přestupků, tzn. správních orgánů obce, dále pak Policie ČR a městské policie.

Přestupky

Tabulka 6: Přestupky – meziroční srovnání

Druh	Počet obyvatel		Přestupky – abs. počet			Index na 10 tis. obyvatel			
	k 31.12.2019	změna proti roku 2018	rok 2018	k 31.12. 2019	změna 18–19	rok 2018	rok 2019	změna 18–19 (index)	změna 18–19 (%)
	15 318	-145							
Proti veřejnému pořádku			73	102	+ 29	47,2	66,5	+ 82	+28,4
Proti občanskému soužití			200	331	+131	129,3	216	+86,7	+39,5
Proti majetku			331	513	+182	214	334,9	+120,9	+35,4
Na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi			83	75	-8	53,6	48,9	- 4,7	-9,6

Nejčastějšími přestupky ve veřejném pořádku jsou rušení nočního klidu a znečišťování veřejného prostranství především v centru města. Nárůst počtu přestupků v této kategorii

je způsoben zvýšeným počtem oznámení občanů a zvýšeným počtem případů konzumace alkoholu na místech, kde je to obecně závaznou vyhláškou města zakázáno (bezdromovci). V oblasti přestupků podle zákona na ochranu zvířat proti týrání spáchaných volným pohybem psů na veřejných prostranstvích je počet přestupků přibližně stejný, stejně jako u přestupků proti občanskému soužití.

Pokud se týká přestupků proti majetku, které tvoří největší část celkového počtu, tak se již dlouhodobě jedná především o krádeže zboží z obchodů za jejich běžného provozu (BILLA, Tesco, Kaufland, LIDL, Qanto atd.).

Priorita činnosti ochrany osob a majetku spočívá v prevenci, to znamená v co největším výskytu strážníků v terénu, a to jak ve dne, tak i v noci. Obchůzková činnost strážníků, ať již pěší nebo ve vozidle je plánována tak, aby pokryla co největší obydlená území města a aby byl zachycen co největší počet možných výskytů protiprávní činnosti a porušování pravidel občanského soužití.

Stále stejným problémem je počet bezdromovců, jak jsou veřejností mylně označováni sociálně nepřizpůsobiví jedinci, kteří se shromažďují v blízkosti nákupních center, nádraží a na dalších místech s vyšší koncentrací osob. Tito ve zvýšené míře konzumují alkoholické nápoje, znečišťují veřejná prostranství a budí veřejné pohoršení. Z hlediska postihu se jedná o velmi obtížně postižitelnou skupinu. Jediným účinným trestem je vykazování z těchto lokalit.

Pokud se týká přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, městská policie bude pokračovat v důsledné kontrole míst, kde je zakázáno kouření, tzn. okolí škol a míst určených pro hromadnou přepravu osob, stejně tak jako konzumace alkoholických nápojů v lokalitách, kde je to zakázáno obecně závaznou vyhláškou města, včetně kontroly restauračních zařízení a prodejen. Dále bude městská policie monitorovat konzumaci drog a zjištěné poznatky předávat Policii ČR.

Z hlediska nejvíce rizikových oblastí města a problémových skupin obyvatelstva můžeme vytipovat následující lokality:

Semanínská ulice – sídliště Borek a navazující průmyslová a skladištní zóna, překladiště METRANS – velká koncentrace osob ze sociálně slabých rodin, relativní vzdálenost od centra města (cca 30 min. chůze), to vše je příčinou velkého počtu majetkových deliktů, vandalismu, konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích, rušení nočního klidu a narušování občanského soužití. Lze konstatovat, že se jedná o sociálně vyloučenou lokalitu.

Centrum města – Staré a Nové náměstí – restaurace, bary s nočním provozem s vysokou koncentrací osob, pořádání veřejných akcí celoměstského charakteru je příčinou poškozování veřejného i soukromého majetku, krádeží, rušení nočního klidu,

Dětská hřiště u základních škol, parky – park Javorka, hřiště u ZŠ Habrmanova, ZŠ Ústecká, areál gymnázia, skateboardové hřiště Lhotka – skupiny mladistvých osob, které se zde často zdržují a dopouštějí přestupků proti veřejnému pořádku a majetku

Okolí velkých nákupních center – ul. Ústecká (Tesco, Kaufland, LIDL), ul. Litomyšlská (BILLA) – časté krádeže zboží v supermarketech, poškozování a krádeže v zaparkovaných osobních vozidlech

Dopravní terminál – nám. J. Pernera – vysoká koncentrace cestujících vlakové, autobusové i automobilové dopravy – problematické chování osob bez domova, často pod vlivem alkoholu, znečišťování veřejného prostranství. V bývalém hotelu Padevět vznikla soukromá ubytovna pro sociálně slabé občany, kteří se často zdržují na dopravním terminále a mnohdy působí problémy v okolí objektu (obtěžování kolemjdoucích, konzumace alkoholu, znečišťování prostoru, hluk, ...).

Velkým pomocníkem při zajišťování veřejného pořádku byla instalace městského kamerového dohlížecího systému (MKDS). Kamery byly umístěny na nejvíce frekventovaných místech z hlediska pohybu osob i v dopravě po důkladné analýze a konzultaci s Policií ČR. Systém je průběžně modernizován, nejstarší prvky MKDS, které jsou v provozu již od roku 2006, jsou nahrazovány novou technologií. Pro přenos signálu je využívána optická síť a analogové kamery se nahrazují digitálními s rozlišením HD nebo Full HD. MKDS využívá při objasňování trestné činnosti i Policie ČR. Jako velmi účinné se osvědčilo propojení MKDS s pultem centralizované ochrany. V okamžiku narušení objektu, který je v dosahu kamerového systému začne kamera snímat napadený objekt a stálá služba tak monitoruje napadený objekt do doby, než na místo zásahu přijede hlídka MP. Situace tak v mnoha případech umožňuje koordinovat zásah hlídky městské policie a Policie ČR s ohledem na aktuální situaci z daného místa.

3.1.3 Doprava a nehodovost

Celým katastrem České Třebové prochází silnice I. třídy I/14 (Svitavy – Ústí nad Orlicí), která jej prakticky pólí na dvě přibližně stejné části. V roce 2019 bylo na této komunikaci evidováno celkem 21 dopravních nehod. Z toho těžce zraněných osob byly dvě, lehce zraněných osob bylo osm. Z hlediska nedodržování povolené rychlosti jsou nejvíce rizikové ulice Dr. E. Beneše, Moravská, Riegrova, Ústecká a Kubelkova. V severojižním směru pak tuto komunikaci kříží

silnice II. třídy č. 358 (Česká Třebová – Litomyšl), kde v roce 2019 bylo na této komunikaci evidováno šest dopravních nehod a dále komunikace III/31512 (Česká Třebová – Skuhrov), na které bylo v roce 2019 evidováno celkem devět dopravních nehod. Dále pak bylo evidováno 6 DN na silnicích II. a III. tříd (místní část Skuhrov, směr Semanín, směr Přívrat).

Jako riziková místa lze uvést všechny přechody pro chodce přes silnici I. třídy, především na Tyršově náměstí, u ZŠ Ústecké a ZŠ Nádražní. Pozitivně se osvědčilo zvýraznění a nasvícení přechodů pro pěší.

Městská policie bude i nadále pokračovat v pravidelných každodenních kontrolách přechodů pro chodce v blízkosti ZŠ Habrmanova na silnici II. třídy č. 358, na silnici I/14 a dále na místní komunikaci v ulici Masarykova. Městská policie se v tomto čtyřletém období opětovně zaměří na dodržování povolené rychlosti na místech vybraných a určených Policií ČR.

3.2 Sociálně demografická analýza

V České Třebové žije 15 384 obyvatel. Ve spádovém území ORP (Česká Třebová, Přívrat, Rybník, Semanín a Třebovice) žije celkem 17 969 obyvatel, z toho 8 804 mužů a 9 165 žen.

Hustota zalidnění na Česko-třebovsku je ve srovnání s krajským průměrem dvojnásobná (225,4 osob/km²) a zároveň druhá nejvyšší po Pardubicku. Typická je zde koncentrace obyvatelstva v sídle správního území – městě Česká Třebová – které je zároveň jedinou obcí se statutem města ve správním obvodu. Ve městě žije 85,6 % obyvatel obvodu.

Česká Třebová je významným železničním uzlem České republiky, což se do značné míry odráží i v odvětvové specializaci zaměstnanosti v regionu. Dle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 pracovalo v odvětví dopravy a skladování 12,6 % zaměstnaných osob správního obvodu, přičemž celokrajský průměr činil 5,5 % zaměstnaných obyvatel. Od roku 2013 je v provozu kontejnerový terminál Metrans využívající část seřadovacího nádraží v České Třebové.

Z hlediska úrovně vzdělanosti byl podle sčítání lidu 2011 v regionu druhý nejvyšší podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou (34,0 %), vyšší zastoupení středoškoláků měl pouze správní obvod Pardubice.

Počet obyvatel se ve správním obvodu dlouhodobě snižuje, a to zejména vlivem stěhování. Populace regionu je v průměru starší než v celém kraji; podíl obyvatel pětadesátiletých

a starších na obyvatelstvu celkem ke konci roku 2019 činil 21,4 % a byl nejvyšší mezi správními obvody v kraji. Rovněž průměrný věk obyvatel 43,3 roku byl v kraji nejvyšší.

Ve správním obvodu byla v posledních letech zaznamenána jedna z nejnižších intenzit bytové výstavby (v průměru za posledních pět let zde připadal druhý nejnižší počet dokončených bytů na tisíc obyvatel mezi správními obvody v kraji). Správní obvod byl pro období let 2014-2020 zařazen mezi regiony se soustředěnou podporou státu; patří do kategorie „hospodářsky slabé regiony“. Druhá nejmenší obytná plocha na osobu mezi všemi správními obvody (podle sčítání lidu 2011) souvisí s nadprůměrným podílem bytů v bytových domech. Rovněž podíl neobydlených bytů (10,7 % v roce 2011) z celkového bytového fondu byl v kraji druhý nejnižší.

Tabulka 7: Sociálně demografický vývoj v letech 2010–2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový přírůstek obyvatel	-146	-94	-102	-109	-12	-61	-102	-96	-4	-124
Přirozený přírůstek obyvatel	-18	-49	-40	-24	1	-34	-2	-19	-19	-37
Živě narození	172	160	141	165	174	150	180	154	164	144
Zemřelí	190	209	181	189	173	184	182	173	183	181
Migrační saldo	-128	-45	-62	-85	-13	-27	-100	-77	15	-87
Přistěhovalí	186	247	247	227	264	262	250	216	306	275
Vystěhovalí	314	292	309	312	277	289	350	293	291	362
Sňatky	65	76	65	60	65	71	84	64	78	75
Rozvody	41	38	42	39	35	26	20	55	32	31
Potraty	67	60	67	56	37	46	65	43	42	39

Ke dni 31.12.2019 žilo v České Třebové 15 384 občanů ČR, z toho 7 496 mužů a 7 888 žen. V roce 2019 bylo uzavřeno 75 sňatků, narodilo se 144 dětí – 68 chlapců a 76 dívek. V tomto roce zemřelo 181 osob, z toho 84 mužů a 97 žen. Z České Třebové se odstěhovalo 362 obyvatel a přistěhovalo se 275 osob. Průměrný věk obyvatel města byl 43,7 let – muži 42,2 a ženy 45,2. Nejpočetnější skupinou byly osoby ve věku 41–60 let. Žilo zde 99 seniorů ve věku nad 90 let (24 mužů a 75 žen). Nejstarší občan města oslavil 99. narozeniny v únoru 2020.

Tabulka 8: Věková struktura obyvatel v České Třebové ke dni 01.01.2020
obyvatelé (s občanstvím ČR)

Věk	Občané s platným trvalým pobytem		
	Celkem	Muži	Ženy
0–15	2 474	1 233	1 241
16–25	1 418	741	677
26–40	2 856	1 504	1 352
41–60	4 273	2 157	2 116
61–89	4 192	1 807	2 385
90–100	99	24	75
Celkem	15 312	7 466	7 846

Pro přiblížení situace ve městě Česká Třebová jsou v níže uvedených tabulkách zpracována data týkající se nezaměstnanosti, počtu vyplacených dávek hmotné nouze (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení mimořádná okamžitá pomoc), dávek státní sociální podpory (příspěvek na bydlení) a počtu cizinců zde žijících.

Tabulka 9: Meziroční srovnání míry nezaměstnanosti 2015–2019 pro město Česká Třebová

	2015	2016	2017	2018	2019
Míra nezaměstnanosti	5,3	4,7	3,5	2,3	2,0
Počet uchazečů o práci CELKEM	779	635	477	299	258

Tabulka 10: Vyplacené dávky hmotné nouze v letech 2015 a 2019

Dávka	Počet dávek v roce 2015	Počet dávek v roce 2016	Počet dávek v roce 2017	Počet dávek v roce 2018	Počet dávek v roce 2019
Příspěvek na živobytí	4601	4570	3942	5661	4464
Doplatek na bydlení	1488	1312	998	752	798
Mimořádná okamžitá pomoc	77	55	30	38	56

Tabulka 11: Vyplacené dávky státní sociální podpory v letech 2015 a 2019

Dávka	Počet dávek v roce 2015	Počet dávek v roce 2016	Počet dávek v roce 2017	Počet dávek v roce 2018	Počet dávek v roce 2019
Příspěvek na bydlení	6173	5905	5560	4898	4148

Tabulka 12: Složení obyvatelstva města Česká Třebová podle státního občanství

		01.03.2001	26.03.2011
Obyvatelstvo celkem		17 036	16 069
z toho podle státního občanství	Česká republika	16 840	15 813
	Slovensko	63	63
	Německo	1	1
	Polsko	44	31
	Ukrajina	28	20
	Rusko	1	2
	Vietnam	16	37

Na území města Česká Třebová se nachází jedna odloučená lokalita, kde žijí zejména osoby se sociálními problémy, hlavně Romové. Tato lokalita, která je zahrnuta do Gabalovy studie, se nalézá v oblasti bývalých sovětských kasáren cca 30 minut chůze od centra města v blízkosti průmyslové zóny.

Tuto lokalitu tvoří dva bytové domy (se 67 byty) pro sociálně potřebné občany na sídlišti, kde byla dříve ubytována sovětská armáda a dalších 6 panelových bloků (tří nebo čtyř vchodových, čtyřpodlažních), kde je vysoká koncentrace osob ve složité sociální situaci. V průběhu let docházelo k postupnému přeskupování obyvatel pracujících do centra města a naopak osob s finančními a sociálními problémy do této lokality. Dva domy pro sociálně potřebné občany jsou spravovány Nadějí. Společné prostory obou těchto objektů jsou střeženy kamerou. V objektech je stanoven domovní řád a je zde přítomen správce – sociální pracovník Naděje, který dohlíží na jeho dodržování a dále pomáhá při řešení situací, do nichž se občané dostávají. V domě se sociálními byty byly instalovány kamery, které umožňují prevenci patologických jevů v objektu, dále je zajištěna častá kontrola lokality ze strany městské policie. Spolupráce s Policií ČR nastává pouze v případech kriminální činnosti obyvatel.

Pracovníci Naděje též zajišťují nabídku volnočasových aktivit pro děti v nízkoprahovém zařízení. Tyto prostory navštěvují zejména romské děti i z okolních domů.

Po odsunu sovětské armády získalo město dotaci na rekonstrukci těchto domů. Pavlačový dům se sociálními byty bez připojení na rozvod plynu a teplé vody byl postaven pro problémové obyvatele z vytopené lokality Benátky v roce 1998. Nájemníci se řadí mezi sociálně slabší obyvatele.

V oblasti je možné koupit pouze základní potraviny (jeden obchod), za ostatní vybaveností je nutné docházet do centra nebo do lokality s obchodními domy na druhém konci města. Lokalita je vzdálena cca 30 minut chůze od centra města, resp. 10 minut autobusem.

V lokalitě žije cca 780 oficiálně přihlášených obyvatel, z nichž tvoří značný podíl Romové (tento údaj se nedá zjistit, neboť k romské národnosti se hlásilo dle sčítání lidu v roce 2011 jen 9 obyvatel).

Dá se předpokládat, že značná část obyvatel v této lokalitě se potýká se zadlužeností a nezaměstnaností. Kromě případů, které řeší pracovníci sociálního odboru, dozvídají se o finančních problémech zainteresovaní pracovníci při řešení žádostí o byt nebo je s těmito problémy obeznámen pracovník Naděje.

Tabulka 13: Osoby ohrožené sociálním vyloučením v lokalitě Borek v České Třebové – počet intervencí Naděje včetně časové náročnosti

ROK	Počet klientů kontakt do 10 minut	Počet klientů kontakt od 10 do 30 minut	Počet klientů kontakt nad 30 minut
2015	1463	1055	355
2016	1935	788	277
2017	1834	693	236
2018	3885	693	236
2019	4453	695	180

Ohrožené a rizikové děti a mládež

Oddělení sociálně právní ochrany dětí v roce 2019 evidovalo 231 případů (181 Om a 50 Nom). V evidenci kurátora pro mládež bylo v roce 2019 celkem 41 klientů, z toho bylo 24 dětí do 15 let a 17 mladistvých. V rámci trestné činnosti byly evidovány 4 případy u mladistvých, 3 mladiství se dopustili přestupků a v 41 případech se řešily výchovné problémy. V ústavní výchově bylo 18 dětí a soudní dohled probíhal u 51 dětí.

Komunitní plánování

V současné době je zpracován Střednědobý plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb Města Česká Třebová na období let 2020–2024.

Komise

Rada města v souladu s ustanovením § 102 odst. 2 písm. h) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zřídila **Komisi pro integraci národnostních menšin, Komisi pro přidělování bytů sociálně potřebným občanům a rodinám a Komisi pro přidělování bytů v domech s pečovatelskou službou** a jmenuje jejich předsedy a další členy. Tyto komise se snaží v rámci města řešit problémové sociální situace. Dále starostka města zřídila jako zvláštní orgán **Komisi pro sociálně právní ochranu dětí**.

3.3 Institucionální analýza

3.3.1 Školy

Město Česká Třebová je zřizovatelem tří základních škol – Základní škola Česká Třebová, Nádražní ulice, Základní škola Česká Třebová, Habrmanova ulice a Základní škola Česká Třebová, Ústecká ulice.

Na každé ZŠ mají děti možnost účastnit se volnočasových aktivit, pořádaných nad rámec školního vyučování. Na Základní škole Česká Třebová, Ústecká ulice, je zřízen školní klub, kde děti mohou trávit svůj volný čas před i po skončení vyučování. Ostatní školy nabízejí dětem zájmové kroužky.

V blízkosti sídliště se nachází odloučené pracoviště Speciální základní školy, mateřské školy a praktické školy Ústí nad Orlicí, jejímž zřizovatelem je Pardubický kraj. Do této školy docházejí děti se speciálními vzdělávacími potřebami na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny. Převážná část dětí z této lokality dochází do Základní školy Česká Třebová, Nádražní ulice.

Dobře funguje spolupráce mezi učiteli a pracovníky Naděje, kdy na upozornění, že dítě nepřišlo do školy, pracovník Naděje tuto situaci neodkladně řeší. Dále docházku řeší i školní asistenti. Pro děti dále existuje nabídka návštěvy různých kroužků organizovaných Domem dětí a mládeže Kamarád. Tato snaha ale zpravidla ztroskotá na neochotě rodičů platit minimální poplatek za návštěvu kroužku (200 Kč). Každoročně je organizován program pro rodiny pro 4–5 pátečních odpolední před Vánoce na základě projektu Program prevence kriminality na místní úrovni vyhlašovaný MV ČR. Dalšími aktivitami projektu jsou jednorázové výlety, sportovní a pobytové akce pro děti. Od školního roku 2017/2018 působí na sídlišti Borek také odloučené pracoviště Mateřské školy Česká Třebová, Vinohrady, kde je zřízena 1 třída MŠ.

Každá základní škola má zpracovaný minimální preventivní program školy a během roku pořádá akce v rámci prevence. Základní školy dlouhodobě spolupracují s organizací ACET ČR, z.s., jejímž cílem je vzdělávání dětí a mládeže v oblasti prevence rizikového chování. Taktéž se pravidelně realizují preventivní programy ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Ústí nad Orlicí. Na těchto aktivitách se finančně spolupodílí město.

V roce 2019 město navázalo spolupráci s nadačním fondem NOVÉ ČESKO a zajistilo přistavení protidrogového vlaku na českotřebovském nádraží. Program byl určen primárně

pro žáky základních škol a žáky prvních ročníků středních škol. Odpoledne byla prohlídka vlaku zpřístupněna veřejnosti.

V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků řada pedagogů pravidelně absolvuje semináře zaměřené na prevenci patologických jevů. Na školách působí také školní metodici prevence, kteří projevy nevhodného chování, případně šikany monitorují a řeší ve spolupráci s příslušnými institucemi a odborníky.

Výchovné a další problémy jsou řešeny na pravidelném setkání ředitelů škol, výchovných poradců a zástupců odboru školství, kultury a tělovýchovy a odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Některé problémy řeší školy přímo s oddělením sociálně právní ochrany dětí.

Zájmové vzdělávání poskytuje Základní umělecká škola Česká Třebová, jejímž zřizovatelem je od 01.01.2011 Město Česká Třebová. Žáci se zde vzdělávají v hudebním, tanečním, literárně-dramatickém či výtvarném oboru.

3.3.2 Školská zařízení

Od 01.01.2011 Město Česká Třebová zřizuje také Dům dětí a mládeže Kamarád, který nabízí mimoškolní aktivity. Jedná se o činnosti uskutečňované pravidelně (zájmové kroužky různého zaměření) nebo jednorázové akce (prázdninové pobyty, výlety, ...). Některé aktivity jsou pořádány přímo v prostorách odloučeného pracoviště ZŠ speciální, MŠ a praktické školy Ústí nad Orlicí (kroužek keramiky apod.)

DDM Kamarád spolupracuje s nízkoprahovým zařízením Naděje, které pracuje zejména s dětmi ze sídliště Borek.

V České Třebové působí i další organizace, které se věnují práci s dětmi a mládeží. Funguje zde minimálně 28 sportovních oddílů, ve kterých je zaregistrováno více než 1500 sportujících dětí. Činnost sportovních oddílů je podporována z dotačního programu města.

Další organizací, která se věnuje práci s dětmi, je JUNÁK. Ta také každoročně dostává příspěvek od města, a to na provozní náklady a činnost sdružení.

Tabulka 14: Organizace pracující s dětmi a mládeží a s osobami ohroženými sociálním vyloučením v České Třebové

Název	Cílová skupina	Činnost
Naděje	Děti a mládež Rodiny s dětmi Osoby ohrožené sociálním vyloučením	Nízkoprahová služba, terénní program - registrovaná sociální služba
Dům dětí a mládeže KAMARÁD	Děti a mládež Dospělí	Volnočasové aktivity Programy prevence
ROSA rodinné centrum	Rodiny s dětmi do 6 let	Poradenství Volnočasové a vzdělávací aktivity
Poradna pro rodinu Pardubického kraje, detašované pracoviště Ústí nad Orlicí	Rodiny s dětmi, senioři, osoby v krizi, osoby ohrožené závislostí	Odborné sociální poradenství – registrovaná sociální služba
Středisko výchovné péče MIMOZA	Děti a mládež	Poradenství a psychologická pomoc
Farní charita Litomyšl	Rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby – registrovaná sociální služba
Oblastní charita Ústí nad Orlicí	Rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby – registrovaná sociální služba
Amalthea, o. s.	Rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby – registrovaná sociální služba
Rodinné Integrační Centrum z.s.	Rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby – registrovaná sociální služba
Za jeden provaz	Děti a mládež	Volnočasové aktivity
ACET ČR, z.s.	Děti a mládež	Preventivní programy
JUNÁK – český skaut, středisko Javor Česká Třebová, z.s.	Děti a mládež	Volnočasové aktivity
Laxus, o. s.	Osoby závislé na návykových látkách	Odborné poradenství, terénní programy – registrovaná sociální služba

4 Závěr

Vedle finanční spoluúčasti na projekty prevence kriminality a částek účelově určených na podporu lokality Borek, zastupitelstvo města dále schvaluje v rozpočtu každoročně částku **50.000 Kč** určenou na prevenci. Tyto finance jsou určeny na vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky, rodiče, děti a mládež. V uplynulých letech byly částky určeny především na protidrogovou prevenci, šikanu, kyberšikanu a cyklus přednášek určených zejména pro rodiče se zaměřením na výchovu dětí a mládeže.

Městská policie pořádá každoročně besedy s dopravní a bezpečnostní tematikou pro základní školy a mateřské školy. Městská policie organizuje sportovně branný den pro žáky základních škol v České Třebové. Každoročně se MP zúčastňuje svou prezentací při výuce “Škola trochu jinak“, kterou pořádá ZŠ Habrmanova a Gymnázium Česká Třebová. Byla zpracována projektová dokumentace pro výstavbu dopravního hřiště v Benátkách, ale tento projekt zatím nebyl realizován.

Město Česká Třebová v rámci zvyšování bezpečnosti chodců v dopravě buduje bezbariérové přechody, přechody s ostrůvky a instaluje osvětlení a další výstražné prvky. V této oblasti bude dále pokračovat. Nadále bude městská policie ve spolupráci s Policií ČR zajišťovat bezpečnost na přechodech pro chodce v blízkosti základních škol před zahájením vyučování.

Město Česká Třebová připravuje realizaci projektu „Rekonstrukce sportoviště ZŠ Ústecká, Česká Třebová“. Projekt řeší komplexní obnovu školního hřiště s náhradou asfaltové hrací plochy se 4 basketbalovými koši, běžecký ovál s původní škvárovou plochou, 2 volejbalové kurty a rozběžiště s doskočištěm pro skok do dálky včetně doplňkového mobiliáře celého školního areálu.

Školský odbor bude i v příštích letech spolupracovat s organizací BESIP při distribuci materiálů pro dopravní výchovu.

Záměrem je nadále pokračovat v přednáškové činnosti pro rodiče předškolních a školních dětí v oblasti prevence rizikového chování dle aktuální potřeby. Pro rok 2021 je plánováno promítání filmu Abstinent pro žáky II. stupně základních škol a zajištění realizace projektu Protidrogový vlak v České Třebové.

V rámci celoživotního vzdělávání organizuje Dům dětí a mládeže univerzitu volného času, zaměřenou převážně pro seniory a skupiny obyvatel ohrožených sociálním vyloučením.

Pro tyto skupiny občanů budeme i nadále nabízet v letech 2021–2024 přednášky na téma Osobní bezpečí. Tento cyklus přednášek bude realizován ve spolupráci s Policií ČR, městskou policií a bezpečnostní radou města.

Kulturní centrum bude s ohledem na zájem seniorů organizovat přednášky a workshopy se zaměřením na bezpečnost, volnočasové aktivity a varování před „šmejdý“.

Město podporuje vzdělávání zaměstnanců městského úřadu v oblasti jednání s klienty a sociální poradenství pro občany. V rámci města působí i odborně proškolený mediátor.

Město ve spolupráci s Úřadem práce zajistilo z řad romských obyvatel dvě pracovní místa pro asistenty prevence kriminality pro oblast Borku, kteří jsou zařazeni na městské policii.

Veškerá opatření vycházející z plánu kriminality 2021–2024 budou realizována na základě finančních možností Města Česká Třebová v jednotlivých letech.